

Advies inzake het 'Beleidskader armoede en schulden. We zien je'

17 augustus 2025

Inleiding

U heeft ons -als Onafhankelijke Adviesraad voor het college van Maastricht- in een jaar tijd regelmatig geïnformeerd over de situatie, problematiek en voortgang rondom de armoede in de stad en het armoedebelief van de gemeente. Het is ons steeds opgevallen dat de inzet van de gemeente om dit 'veelkoppige' monster aan te pakken, stevig is te noemen. Ook de eerlijkheid over hetgeen het beleid van de gemeente zelf hieraan heeft kunnen bijdragen de afgelopen 10 tot 15 jaar, geeft ons als adviesraad een gevoel daaraan een bijdrage te kunnen leveren door onze diverse samenstelling.

De teneur, ook in de nationale pers van de laatste maanden over het onderwerp armoede, geeft een positief beeld over de huidige stand van zaken m.b.t. het aantal mensen in armoede in ons land en in onze stad. Ook in het beleidskader zijn de macrocijfers hoopgevend.

Maar we zijn er nog niet: het CPB concludeert in haar rapport van maart jl. over armoede: 'mensen in armoede zijn steeds slechter af'. Dus enerzijds de succescijfers, anderzijds 'degenen die in armoede verkeren, zullen de komende jaren dieper in armoede geraken'. Met andere woorden: het probleem is geenszins van tafel. Onze eerste voorzichtige conclusie: doordat de aantallen beperkter zijn geworden, kan een aanpak succesvoller zijn, mits gefocust en gericht op de echte problemen achter de cijfers. Het beleidskader geeft daar een goede basis voor.

Algemeen

Graag vestigen wij ook de aandacht op het recent verschenen rapport van de Rekenkamer van Maastricht (Armoede en Ongelijkheid, conclusies en aanbevelingen, Rekenkamer Maastricht, april 2025). Dit rapport behandelt de praktijk van het gemeentelijk armoedebelief van de laatste jaren. In het verband van ons advies willen wij vooral de aandacht vestigen op onderstaande conclusies uit het rapport van de Rekenkamer Maastricht.

"De gemeente Maastricht kent een uitgebreide beleidsstructuur maar een middenkader waarin lange termijn visie en uitvoering aan elkaar gekoppeld worden, ontbreekt.

Hierdoor maakt de gemeente geen gerichte keuzes.

*De Sociale Visie van de gemeente Maastricht beschrijft het gewenste toekomstbeeld en de missie voor het sociaal domein voor de gemeente Maastricht. Dit gebeurt op een relatief abstract niveau. Het Aanvalsplan armoede en ongelijkheid is zeer uitvoeringsgericht en bevat voornamelijk concrete acties. De koppeling tussen beide documenten is niet altijd helder. De missie uit de sociale visie is **niet vertaald naar meetbare doelen**, waaruit acties dan kunnen voortvloeien. Hierdoor is de inzet van de gemeente Maastricht op armoede en ongelijkheid **weinig gericht**. Zonder concrete doelen, is het ambtelijk, bestuurlijk en voor partners moeilijk om keuzes te maken. Het gevolg hiervan is dat de gemeente bij de keuze voor instrumenten minder vanuit beleidsdoelen redeneert, maar meer vanuit maatschappelijke initiatieven. Dit*

blijkt bijvoorbeeld uit de grote hoeveelheid pilots die de gemeente Maastricht uitrolt en vervolgens stopzet, zoals bijvoorbeeld de app Geldwijzer Maastricht.”

-De Onafhankelijke Adviesraad Maastricht onderschrijft deze conclusie van de Rekenkamer Maastricht.

“Keuzes op het gebied van armoede waren in het verleden financieel gedreven, waardoor lange termijn visie en de uitwerking daarvan niet meer overeenkomen.

*Een aantal jaar geleden was er een noodzaak binnen de gemeente Maastricht om de begrotingen binnen het sociaal domein tegen het licht te houden. Het Uitvoeringsplan Duurzaam Sociaal Domein heeft in 2021, naast een organisatorische wijziging, er ook voor gezorgd dat er op financiën keuzes zijn gemaakt. Bijvoorbeeld over de **wijkservicepunten**. De wijkservicepunten zijn per 1 januari 2022 geen gemeentelijke dienstverlening meer (maar verantwoordelijkheid van de partners). Binnen de sociale teams voert de gemeente geen regierol maar participeert de gemeente als gelijke. Een deel van deze keuzes zijn **gedreven door de krappe financiën en stroken niet altijd met de lange termijn visie op het sociaal domein of het Aanvalsplan armoede en schuldhelpverlening.**”*

-De Onafhankelijke Adviesraad Maastricht stelt vast, dat het beleid van de gemeente vanaf 2020 vooral gericht is geweest op een angstbeeld dat de gemeentelijke financiën aankosteren op een groot tekort. In de praktijk blijkt het tegenovergestelde: de gemeente Maastricht heeft al jaren structureel een overschot van vele miljoenen. Bezuinigingen, die vaak pijnlijk uitpakten voor groepen burgers en initiatieven, bleken achteraf niet noodzakelijk en hebben vaak een negatieve impact gehad op initiatieven die de ‘samenleving’ typeerden, maar met name ook voor de doelgroep waarop we nu in ons advies richten: de mensen die onder, op of net boven de nationaal vastgestelde armoedegrens balanceren. In onze optiek doelt de Rekenkamer ook hierop in deze conclusie.

Juist nu blijkt dat de groep die mogelijk valt onder de doelgroep van de gemeente voor het armoedebelief en ongelijkheid, lijkt af te nemen (macro), en de middelen minder nijpend zijn, zou dit een extra impuls moeten zijn nog daadkrachtiger de nog bestaande problematiek aan te pakken.

‘Het Beleidskader armoede en schulden. We zien je’

Ons beeld

We zien een nieuw beleidskader voor de aanpak van armoede. Het bouwt voort op het beleidsplan armoede en schuldhelpverlening uit 2020. Met dit beleidskader wil het college breder kijken en Maastrichtenaren die in armoede en schulden (dreigen) te raken centraal stellen. Dat begint met bereiken en bereikbaar zijn. De mensen zien en zelf zichtbaar zijn.

Onze beoordeling

Wij vinden ‘bereiken en bereikbaar zijn, de mensen zien en zelf (als gemeente) zichtbaar zijn’ uiterst belangrijke elementen van uw beleidskader. Zeker gezien de visie van het CPB, dat mensen die in armoede verkeren, de komende jaren dieper in de armoede dreigen te raken.

Maatschappelijke opgave, visie, routes en aanpak heeft u helder in beeld gebracht. Wel betreuren wij het dat bij de routes 'directe ondersteuning inwoners' op de laatste plaats staat. Hoewel daaraan in de inputbijeenkomsten met de diverse betrokken partijen lagere prioriteit is gegeven, zijn de deelnemers hierover wel van mening dat er behoefte is aan *actieve en persoonlijke ondersteuning* vanuit de gemeente. Dat ondersteunen wij.

De 5 pijlers die bij de aanpak worden genoemd, zijn in overeenstemming met de input die is opgehaald bij betrokken partijen. Daarbij hebben preventie en bereik de hoogste prioriteit gekregen.

De 5 Pijlers

Preventie: lijkt ons wel de lastigste pijler, omdat externe omstandigheden waaraan de gemeente weinig kan doen, hier een grote rol kunnen spelen. Belangrijk vinden wij hier het creëren van mogelijkheden voor betaald werk door doelgroepen die nog te lang buitenspel hebben gestaan. In dit verband willen wij ook wijzen op de mogelijkheden die een organisatie als de MTB heeft om mensen hierin actief te begeleiden. Ook wijzen wij op de succesvolle praktijk hierin van het collega-bedrijf van MTB, Vidar in Sittard-Geleen, die hierin echte successen weet te boeken.

-Bereik is van dezelfde orde: lastig maar uiterst belangrijk. Diverse armoedeorganisaties in de stad zijn op dit gebied actief. Dat is een goede zaak en verdient optimale financiële ondersteuning. Tegelijkertijd zou de gemeente meer zichtbaar kunnen zijn bij het concrete werk dat deze organisaties doen, bijvoorbeeld in de vorm van een dag in de week meelopen door consulenten inkomen van de dienst SZMH.

Communicatie is hier ook een belangrijke factor. Vooral als je verbindend wil zijn naar doelgroepen met een andere culturele achtergrond. Een proactieve benadering en het ontwikkelen van een nieuwe communicatiestrategie, gericht op inclusiviteit en meertaligheid, vinden wij daarbij onontbeerlijk.

-Lastenbeperking: u heeft het over de mogelijkheid tot vrijstelling van de gemeentelijke belastingen. Wij hebben op de website van BsGW gezien, dat je als voorwaarde daarvoor moet afzien van een auto die meer waard is dan € 3.350. Dat lijkt ons niet handig, als je ook op zoek moet naar betaald werk. Er zijn natuurlijk grenzen, maar genoemd bedrag is onzes inziens te laag en zou opgehoogd moeten worden naar € 5.000.

-Ondersteuning: u wilt inkomen garanderen op basis van de Participatiewet. Wij gaan ervan uit dat u hier doelt op de recent aangenomen wetwijziging 'Participatiewet in balans'. De maatregelen in de nieuwe wet zijn onder andere gericht op het aantrekkelijker maken van werk naast een uitkering. Zoals het uniformeren van de bijverdiengrenzen als mensen gaan werken naast de uitkering. En het bufferbudget, waardoor schommelingen door wisselende inkomsten uit werk kunnen worden opgevangen. Daardoor krijgen mensen meer financiële zekerheid als ze naast hun uitkering aan het werk gaan.

Wij zijn niet erg gecharmeerd van het door u voorgestelde verstrekken van sociale leningen, bedoeld om verduurzaming van woningen te kunnen bekostigen. Leningen moeten ook worden afgelost. Daardoor vermindert gedurende de afloperiode de armoede niet.

-Perspectief: het bieden van perspectief is essentieel om burgers met een schuldprobleem of anderzijds met structurele problemen om rond te komen, zicht op een waardig leven te geven. Daardoor krijgen ook de **kinderen** die het slachtoffer van dreigen te worden van structurele armoede, een positiever beeld van hun eigen leven en van de maatschappij waarin ze opgroeien. 'We zijn er voor ze!', moeten ze ervaren. Ook dat is het creëren van perspectief en draagt bij aan veerkrachtig opgroeien. Schoolontbijten, boterhammen-bars op scholen, waarbij niet direct de link gelegd hoeft te worden tussen kinderen die wel een ontbijt krijgen thuis en zij die dat niet krijgen, verdienen aandacht. Verder zijn wij enthousiast over bedragen die de gemeente per individu de komende jaren gaat verhogen, of het nu gaat om sportondersteuning, cultuurbeoefening of lesmaterialen.

Onze adviezen

Wij zouden uw beleidskader graag versterkt en aangevuld willen zien met onderstaande adviezen.

-Wij adviseren u op grond van de nieuwe Participatiewet creatief te zijn in het (doen) creëren van mogelijkheden voor betaald werk voor doelgroepen die te lang buitenspel hebben gestaan.

-Wij adviseren u uw medewerkers van de dienst SZMH één dag in de week te laten meelopen met het concrete werk van armoedeorganisaties.

-Wij adviseren u een nieuwe communicatiestrategie te ontwikkelen die -ook op dit gebied- gericht is op een inclusieve stad.

-Wij adviseren u de grens voor het mogen behouden van een auto op te hogen naar € 5.000.

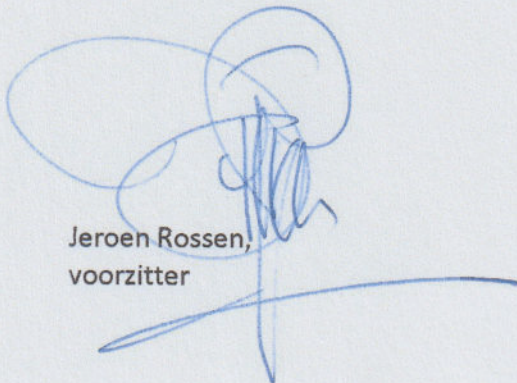
-Wij adviseren u af te zien van het verstrekken van sociale leningen voor verduurzaming van woningen.

-Wij adviseren u extra aandacht te besteden aan focus in beleid en meetbaarheid van doelen.

- Wij adviseren u de gunstige financiële situatie van de Gemeente Maastricht zoveel mogelijk in te zetten om in het kader van uw beleidskader armoede en schulden -als onderdeel van het sociaal domein- inwoners van onze stad te ondersteunen, die uw gerichte en adequate hulp het hardste nodig hebben.

Namens de Onafhankelijke Adviesraad Maastricht tekenen

Hoogachtend,

A handwritten signature in blue ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke at the bottom.

Jeroen Rossen,
voorzitter

A handwritten signature in red ink, featuring a stylized, cursive script.

Kees Eken,
secretaris